

**AZ ELSZAKÍTOTT
ORSZÁGRÉSZEK
MAGYARSÁGA**

ÍRTA

KOGUTOWICZ KÁROLY

SZEGED, 1928

SZEGED VÁROSI NYOMDA ÉS KÖNYVKIADÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Különlenyomat a FÖLD és EMBER 1928 VIII. évi. 1. számából.

Az elszakított országrészek magyarsága.

Múlt év nyarán szerkesztett új néprajzi térképem tervezése közben bizonyos statisztikai számításokat végeztem. Ezeknek eredményei annyira érdekes megvilágításban mutatják a megszállott országrészek magyarságát, hogy végül is kiterjesztettem vizsgálódásaimat olyan területekre is, melyek a térkép szerkesztésekor közvetlenül nem érdekeltek. Az így kapott eredményeket óhajtom jelen cikkemben ismertetni, minthogy azonban ez a kérdés néprajzi térképem módszerével szoros összefüggésben áll, előbb magáról a térkép módszeréről is szótanom kell.

I.

A kérdés megvilágítására valamennyi eddig készült magyar néprajzi térkép módszerét ismertetnem és egybe hasonlítaniom kellene. Ez alól szerencsére felment *Kovács Alajos* néprajzi térképepről közölt kritikája,*) amely pragmatikus rövidséggel elvégzi ezt a feladatot, mindenik módszer előnyeire és hátrányaira mégis világosan rámutatván. Az ő megjegyzéseihez csak kevés hozzáfűzni valóm lesz.

„A régi Magyarország néprajzi térképének megszerkesztése nemcsak a dolog természetében rejlő nehézségek miatt, hanem az országnak speciális néptömmörülési és nyelvkeveredési viszonyai miatt is nagy szakértelmet kívánó feladat. A magyarság által lakott területek népsűrűsége általában nagyobb, mint a többi területeké s a magyarság a nem magyar többségű vidékeken is jórészt városi településekben helyezkedt el. A magyarság tehát aránylag kisebb területen nagyobb számmal él, mint a másnyelvű népesség. A térképnek, ha hű kifejezője akar lenni a nemzetiségi viszonyoknak, népsűrűségi alapon, hogy úgy mondjuk súly szerint kell kategorizálnia az egyes területrészeket“.**)

*) Föld és Ember 1928. évi. 1. sz. 61. 1.

**) E. D. dr.: Magyarország néprajzi térképe. Tervezte: Kogutowicz Károly dr. Magyar Statisztikai Szemle, 1928. I. szám, 107. 1.

Ezeket a nehézségeket csak tetézi, hogy Magyarország néprajzi térképén legkevesebb 12 nemzetiséget kell a tervezőnek feltüntetnie és azokat is olyan elkeveredtségben, hogy sok esetben egy-egy községen belül 4—5 nemzetiséget kell egymás mellett ábrázolnia.

Az eszményi megoldás az volna, ha sikerülne a néprajzi térképen a nemzetiségeket ábrázoló színfoltokat pontosan az őket megillető helyen, számarányuknak megfelelően úgy elhelyezni, hogy a települési sajátosságok, népsűrűségbeli különbségek, a nemzetiségi összetétel abszolút hűséggel visszaadassék. Magyar szempontból továbbá, ha egyáltalán lehetséges volna még arra is törekednünk kellene, hogy az egyes nemzetiségek között fennálló fajsúlybeli különbségek (városi, falusi lakosság, kulturális fok, értelmi színvonal, állampolgári súly), mint a magyarságra kedvező momentumok kidomboríthatók legyenek. Mint *Kovács Alajos* összefoglaló áttekintéséből kiviláglik, az eddig megjelent kísérletek ezeknek a követelményeknek nagyon különböző módon igyekeztek és csak részben tudtak megfelelni. Az ő megállapításaihoz kiegészítésként hozzá kell fűznöm, hogy az összehasonlítás tárgyául szolgáló magyar néprajzi térkép-kísérletek nagyon különböző méretben készültek. Egészen természetes, hogy más megoldási lehetőségek kínálkoztak annak a tervezőnek, aki térképét 1:200.000 vagy 1:300.000 méretben szerkesztette, mint annak, aki 1:1.000.000 kicsiny méretet használta. Azonkívül más-más célra készültek ezek a térképek. A *Bátty-féle* kizárólag *iskolai fali térképnek*, a háború után készült térképek egy része a békekötési tárgyalásokkor való felhasználásra, tehát részlettanulmányozásra, más részük viszont az áttekintés megkönnyítésére és propagandisztikus célra készültek.

Vájjon milyen célok vezettek, amikor a múlt év nyarán elhatároztam, hogy újabb néprajzi térképet szerkesztek?

Semmi esetre sem az a cél, hogy esetleg „az új határokat” rajzolhassam ki térképemen. Ezt hangsúlyozottan óhajtom kiemelni. Pontos képet óhajtottam adni arról, hogy a nagy magyar nyelvterületnek melyek azok a részei, amelyek a trianoni határon túlterjednek. Hol vannak továbbá a megszállott országrészekben magyar nyelvterületek és kisebb-nagyobb magyar-többségű nyelvszigetek.

Ebből világosan következik, hogy a területi elv álláspont-

jára kellett helyezkednem. Minden, a színfoltokkal ábrázolt néptömeg; a maga helyén legyen.

Minthogy pedig esetleges határrevíziós tárgyalások során *felmerülhet* új határvonalak kirajzolásának, különböző javaslatok mérlegelésének a szükségessége, második követelményként kimondottam, hogy térképemen minden községet fel kell tüntetnem a maga helyén.

Ezzel a módszerrel tehát ábrázolást nyer *községenként* a többségben levő nemzetiség. Ebből következik, hogy a kisebbségeket is ábrázolnom kellett. Erre a célra szolgálnak térképem köralakú színfoltjai. Ábrázolásuk módszerének alap gondolata, hogy a többségi színfoltokkal arányban álljanak. De a községek területén alkalmazott többségi színfoltok nem állanak arányban a lélekszámúnál, hanem csekély népességű, de nagy határu községekben aránylag nagyobb színfolt jut a többségben levő népességre, mint a kishatáru községekben. A logika ezért azt követeli, hogy a kisebbségeket ábrázoló színes karikák sem alkalmazhatók országos érvényű, egységes kulcs szerint, hanem községről-községre, külön-külön a többség ábrázolására felhasznált színfolt arányában.

Ez azt jelenti, hogy minden egyes község területén figyelembe vettem, hogy a község határát beborító, a többségi nemzetiséget jelző halavány színtónus és a község helyén levő sötétebb színfolt együttvéve képviseli a többség lélekszámút, a kisebbség pedig számának megfelelő hányadát kapta e színfoltnak kör alakjában.

Kőrösmezőn például 80.000 katasztrális holdon 6.800 rutén képviseli a többséget, 1.461 magyart pedig egy 3V2 milliméter átmérőjű piros kör. Ezzel szemben Nagyszében rendezett tanácsú város 10.000 katasztrális holdnyi területén 16.832 főnyi német többség mellett a 7.252 főnyi magyar kisebbség $2\frac{1}{2}$ milliméter átmérőjű piros körrel ábrázoltatott.

A körök tehát egymás között nem hasonlíthatók össze. Ezt lehetne térképem gyengéjeként is feltüntetni.*) Aki azonban alaposabban megvizsgálja térképemet, könnyen meggyőződhet arról, hogy egyedül ez a módszer biztosította számomra

*) Ezt a vádat emeli Kéz Andor térképemről írott bírálatában (Földrajzi Közlemények 1927. évi. 7—10. füzet 266—269. lap), mint a lentiekből látható, teljesen alaptalanul, a módszer vezérgondolatának teljes félreismerése következtében.

azt a lehetőséget, hogy ebben a kicsiny méretben is ábrázolhassam az apró falvak csekély számú kisebbségeit. Könnyen érthető az előbbi példákából, hogy amíg a pusztán aritmetikai módszerrel az 1:1,000.000 méretben talán az ezer főnyi kisebbségek lettek volna az ábrázolás alsó határán, addig ez a módszer lehetővé tette, hogy a nemzetiségi területek nagy számban levő apró falvaiban, ahol a többség esetleg mindössze 3—400 főnyi csoportot alkot, a kisebbség pedig 100—200 ember, ezt a csekély 100—200 főnyi kisebbséget a többségnek a község területével ábrázolt színfoltja arányában aránylag szembeszökő karikával ábrázolhassam. Hogy itt számottevő eredményeket értem el, arról egy pillantással meggyőződhetünk például Kolozsvártól keletre. A megjelent magyar néprajzi térképek egyike sem ad ezen a területen annyi magyar kisebbségi színfoltot, mint az én térképem. Ez a körülmény pedig igen nagy jelentőségű, mert éppen azokon a területeken jobban érvényre juttatja a magyar elemet, ahol ez a magyar elem habár kisebbségben van, a tözsgyökeres régi lakosságot képviseli, amit csak utóbb szorított háttérbe a jövevény-nemzetiség.

Kétségtelen gyengéje térképemnek, hogy ezek szerint a sűrű magyar lakosságú területek hátrányt szenvednek a ritka lakosságú nemzetiségi területekkel szemben. Ezen feltétlenül segít, vagy javít az általam alkalmazott módszer, hogy a többségben levők színével nem egyformán színeztem a község területét, hanem a község területét halavány színnel, a község magvát ellenben a számarányhoz mért sötét folttal. Ez az eljárás világosan mutatja a sűrű és nagy településű magyar területek súlyát szemben a ritka népességű nemzetiségi területekkel. Ezenkívül valóságos települési térkép, amely a városok elhelyezkedését, a falvak nagyságát és alakját jól szemlélteti.

A sűrű és ritka népességű területek különbségét még azzal is igyekeztem kiemelni, hogy a hegyvidékek ama területein, ahol nemcsak falvak, de már nagyobb települések sincsenek a község határában, reá nyomattam a térképre a hegyrajzot is. Ezzel sikerült eliminálnom a lakatlan területek fogalmát. Ez kétségtelen gyengéje volt a különböző magyar ethnografiai térképeknek. Eltekintve attól, hogy a lakatlanság fogalmát precízen nem definiálhatjuk, ezért ahány térkép, annyiféle lakatlan területet találunk s ezek között olyan is van, amelyik egy és ugyanazon a helyen tízszer akkora területet tüntet fel lakatlan-

nak mint a másik térkép tervezője. Egyébként azt sem szabad lett volna elfelejteni, hogy hegyvidéki erdőségeink ethnográfiai szempontból nagyon különböző mértékkel bírálандók el. Csak példaképpen említjük, hogy kincstári és földesúri nagy hegyvidéki erdőségeink kétségtelenül inkább „lakatlan területek“, mint a székely közbirtokosság erdői.

Bízást merem állítani, hogy ilyen kisméretű térképen bonyolult nemzetiségi viszonyaink mellett, a többségi és kisebbségi, a népsűrűségi és települési viszonyokat egyaránt és ilyen sokféle szempontból, főként pedig geografice abszolút szigorúan községenként előttem még senki sem ábrázolta. Quantitative és qualitative egyik sem adott ennyit.

Egyetlen bíráló kivételével valamennyi hazai és külföldi szakértő egybehangozóan megállapítja ezt.

II.

Térképem szolgált alapul azoknak a számításoknak, amelyeket most alább közlök. Tájékoztatásul meg kell jegyeznem, hogy ezeket a számításokat kivonatosan először a Magyar Revíziós Liga publikálta angol, majd később francia nyelven.*) Tekintettel arra, hogy ezek a kiadványok a nagy térképpel együtt jelentek meg és ott mellékeltek hozzá a térkép fölé helyezett oleáta-nyomatot a tárgyalat területek feltüntetésével, ezeknek a számozását megtartottam ebben a cikkemben is. melyhez a költségekre való tekintettel ilyen oleáta nyomatot nem adhattam. Ott bizonyos szempontokból az oláh megszállás alatt levő országrészeket tették első helyre, innen származik cikkemben az a látszólagos értelmetlenség, hogy előbb a *B*, aztán az *A* területekről szólunk. Helyesebbnek tartottam ugyanis, hogy ebben a cikkemben nyugatról kelet felé vezettem a tárgyalás sorrendjét. Futólagos tájékoztatás kedvéért az 5.

*) Publications of the Hungarian Frontier Readjustment League II. Statistical data of the homogeneous Hungarian and German enclaves in the Succession States. Budapest 1927. Második kiadás 1927. december.

A francia kiadás 1928-ban jelent meg: Ligue pour la révision du traité de Trianon II. Les données statistiques des enclaves homogènes hongroises et allemandes dans les états dit successurs. Olasz kiadás sajtó alatt.

melléklet vázlattérképe felvilágosítást nyújt ama olvasóinknak is, akik a Liga kiadványainak birtokában nincsenek, hogy a megkülönböztetett 33 ethnografiai terület az ország mely részét öleli fel.

B.

A cseh megszállás alatt levő országrészek.

BI.

A nagy magyar nyelvterület cseh megszállás alatt lévő része.

Egyetlen összefüggő 12.242 □ km.nagyságú 8S2 községet felölelő terület, 948.620 lakossal, kik közül 813.413 magyar (85-7%) és mindössze 63.661 tót (6.7%). A trianoni határon csaknem mindenütt 50 km.-rel. helyenkint még többel túl terjed. Ezen területen találjuk egyebek között Pozsony, Komárom, Érsekújvár, Nyitra, Léva, Ipolyság, Losonc, Rimaszombat, Rozsnyó, Kassa, Ungvár, Munkács és Beregszász magyar városokat.

Mi ezt a területet itt három részben ösmertetjük:

BI/1: a Pozsonytól Rozsnyóig terjedő szakasz.

BI/2: a Rozsnyótól Ungvárig terjedő szakasz.

BI/3: az Ungváriéi Ugocsáig terjedő szakasz.

BI/1.

A Pozsony—Rozsnyó-i szakasz.

Ez a terület 8360 □ km.-en 582 községet foglal magába., 644.678 lakossal, kik közül 554.613 magyar (86'0%), 42.705 tót (6-6%) és 41.904 német (6.5%). Népsűrűsége 75-4.¹⁾

A terület határai délről mindvégig a trianoni határvonal — nagyobbbrészt a Duna és az Ipoly, északról a tót-magyar nyelvhatár.²⁾ Jellemző ennek csaknem egyenes vonalú volta, ami a nyelvhatár élességét bizonyítja. Csupán Nyitra környékén kissé zavarosabbak a viszonyok, keverték a magyar és tót települések.

A terület tiszta magyar voltát a fönnt közölt százalékos kimutatáson kívül talán mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy az 582 község közül mindössze 8 tót és 5 német többségű, míg 569 magyar többségű.

Ezt még kiegészíthetjük a következő kimutatással is:

**Kimutatás a BI/j terület községeiről,
a bennök lakó nemzetiségek száma szerint.**

Össztlakossága alapján hány község tartozik a jelölt nagyságcsoporthoz	A hat lélekszám szerinti nagyságcsoporthoz, melynek alapján a kimutatás történik	Hány községben éri el a baloldalt megjelölt határt a		
		magyarság	németiség	tótság
		lélekszáma		
11	legalább 5000	11	1 ³⁾	1
28	2500—5000-ig	26	—	1
115	1000—2500-ig	99	2	3
420	100—1000-ig	428	11	59
8	1—ICO-ig	18	298	344

Ebből a kimutatásból következik, hogy valamennyi nagyobb település magyar, általában a magyarság a területen 582 csoportban helyezkedik el, tehát az 582 község mindenikében van magyar. 136 csoport (a táblázat 3 első nagyságcsoporthoz) 1000-es lélekszámú fölül.

Ezzel szemben a 42.000 főnyi tótság 344, jóval százon aluli csoportban él és mindössze 64 községben nagyobb a tótok száma 100-nál. 174 községben egyetlen tót sincsen.

BIA.

A Rozsnyó—Ungvár-i szakasz.

2374 □ km.-en 190 községet találunk itt, melyek össztlakossága 187.082. Ebből magyar 156.692 (85-9%), német 5224 (2.8%) és 20.795 tót (11.1%). Népsűrűség 79.6.⁴⁾

Délről a terület határa ismét a trianoni határvonal, míg északról a tót-magyar nyelvhatár.)

A 190 község között itt sincs több tót többségű község 9-nél, tehát 181 magyar többségű. Erre a területre esik *Kassa* is.

³⁾ A tábla magyarázatát lásd ³⁾ alatt a 14. Lapon.

**Kimutatás a BI₂ terület községeiről,
a bennök lakó nemzetiségek száma szerint.**

Összlakossága alapján hány község tartozik a jobb oldalt megjelölt nagyság-csoportokba	A hat lélekszám szerinti nagyságcsoporthoz, melynek alapján a kimutatás történik	Hány községben éri el a baloldalt megjelölt határt a		
		magyarság	németiség	tótság
		lélekszáma		
2	legalább 5000	2	—	1
2	2500—5000-ig	1	1	—
36	1000—2500-ig	27	1	2
150	100-1000ig	158	1	34
—	1—100-ig	2	108	106

A magyarság 190 csoportban, tehát valamennyi községben jelen van, míg a 190 községből 47-ben egyetlen tót sincs és a fennmaradó 143 közül is 106-ban csak elenyésző, 100-on aluli lélekszámmal.

BI₂.

Az Ungvár—Ugocsa-i szakasz.

1508 □ km.-en 80 község van itt 116.860 lakossal, kik közül 102.108 magyar (87,3%), 4287 német (3,7%), 161 tót (0%) és 9959 rutén (8,5%). Népsűrűség 77-4.

Határainak természete mint az előző területeknél.⁸⁾

A 80 község közül 74 magyar, és 6 rutén többségű.

**Kimutatás a BI₃ terület községeiről,
a bennök lakó nemzetiségek száma szerint.**

Összlakossága alapján hány község tartozik a jobb oldalt megjelölt nagyság-csoportokba	A hat lélekszám szerinti nagyságcsoporthoz, melynek alapján a kimutatás történik	Hány községben éri el a baloldalt megjelölt határt a			
		magyarság	németiség	tótság	ruténiség
		lélekszáma			
3	legalább 5000	3	—	—	—
3	2500-5000-ig	3	1	—	—
21	1000—2500-ig	21	—	—	3
52	100—1000-ig	50	2	—	14
1	1—100-ig	3	39	15	42

A BI/, BI₂ és BI₃ területek összesítése.

Terület	□ km.	Községek száma	Lélekszám	Népsűrűség	Magyar	%	Német	%	Tót	%	Rutén	%
BI ₁	8360	582	644,678	75·4	554,613	86·0	41,904	6·5	42,705	6·6	—	—
BI ₂	2370	190	187,082	79·6	156,692	85·9	5,224	2·8	20,795	11·1	—	—
BI ₃	1508	80	116,860	77·4	102,108	87·3	4,287	3·7	161	—	9,959	8·5
BI	12242	852	948,620	77·4	813,413	85·7	51,415	5·4	63,661	6·7	9,959	1·0

Kimutatás a B1 terület községeiről,
a bennök lakó nemzetiségek száma szerint.

Összehasonlítás alapján hány község tartozik a jobb oldalt megjelölt nagyság-csoportokba	A hat lélekszám szerinti nagyságcsoport, melynek alapján a kimutatás történik	Hány községben éri el a baloldalt megjelölt határt a			
		magyarság	németiség	tótság	ruténység
		lélekszáma			
15	legalább 5000	15	1	2	—
33	2500—5000-ig	30	2	1	—
167	1000—2500-ig	143	2	4	3
590	100—1000-ig	604	14	91	14
9	1—100-ig	22	423	441	42

Ebből ismét megállapítható, hogy a négy első nagyság-kategóriában a nemzetiségek teljesen eltörpülnek a magyarság mellett és csupán a 100-on aluli csoportokban jutnak némi szerephez. De még így is az a helyzet, hogy a területnek olyan községe, amelyben egyetlen magyar sem volna, egy sincs, ezzel szemben pl. 221 községben egyetlen tót sincsen.

BII.

Vegyes lakosságú területek a magyar nyelvhatár mentén.

A B1. terület északi határa mentén, a nyelvhatár beöblözéseiben 9 területet határoltunk körül, melyeknek lakossága igen kevert. Az összesen 3696 □ km.-nyi területen 269 község közül csak 8-ban nincs egyáltalán magyar, 96-ban ellenben 100-nál nagyobb tömegben él a magyarság; 8 község magyar többségű.

BII₁. terület a nyelvhatár pozsony-megyei szakaszán Pozsony thjv. és Cseklész között 3 községből áll: Papfa, Pozsonyivánka és Dénesd.

BII₂. Ugyancsak 12 pozsony-megyei községből áll, melyeknek északi határa Vedrőd, Majtény, Szered, Alsócsöpöny.⁷⁾

BIII₃. nyitra-megyei területeket foglal magába, összesen 59 községet.⁸⁾

BII₄. barsi és hont-megyei területekből áll, összesen 46 községből.⁹⁾

BII₅. hont- és nógrád-megyei községeket foglal magába.¹⁰⁾

BII₆. Qömör-megye területére esik, összesen 44 községgel.¹¹⁾

BII₇. Szepes- és Abauj-Torna-megyék területéből 40 községet csatol le.¹²⁾

BII₈. 25 abauj-tornai községből áll.¹³⁾

BII_{is}. abauj-tornai és zempléni területeket foglal magába.¹⁴⁾

BII/i—BII/o. összesen: 3696 □ km., 269 község, 229.063 lakos, 62.7 népsűrűség, 42.861 magyar (18-7%), 17.858 német (7-8%), 163.702 tót (71-4%).

Kimutatás a BII. területek községeiről, a bennök lakó nemzetiségek száma szerint.

Összalakossága alapján hány közsőbb tartozik a jobb oldalt megjelölt nagyságcsoporthoz	A hat lélekszám szerinti nagyságcsoporthoz, melynek alapján a kimutatás történik	Hány községben éri el a baloldalt megjelölt határt a		
		magyarság	németség	tótság
		lélekszátna		
4	legalább 5000	—	—	—
9	2500—5000-ig	2	—	7
57	1000—2500-ig	4	8	33
197	100-1000-ig	90	8	217
2	1—100-ig	165	197	10

BIII

Felsőmagyarországi vegyes lakosságú területek.

A *BIII*, alá egybefoglaljuk a felsőmagyarországi vegyeslakosságú területet, összesen 9.792 négyszögkilométer. 870 községgel, 476.759 lakossal. Ezek közül 52.319 magyar (11 %), 47.094 német (9.9 %), 283.763 tót 59.5 %), és 73.851 rutén (15.4 %). Népsűrűség 41.5.¹⁷⁾ A területet délről a B1 2, illetőleg a BII/7—9 területek határolják. Nyugatról egy Iglótól—Javorina község déli határáig terjedő vonal,¹⁰⁾ keletről pedig egy Ungvártól—Világ községig (a régi ország határig) terjedő vonal¹⁷⁾ határolja.

**Kimutatás a Bili, terület községeiről,
a bennök lakó nemzetiségek száma szerint.**

Összlakosság alapján hány község tartozik a jobb oldalt megjelölt nagyságcsoporthoz	A hat lélekszám szerinti nagyságcsoporthoz, melynek alapján a kimutatás történik	Hány községben éri el a baloldalt megjelölt határt a			
		magyarság	németség	tóts.ág	ruténség
		lélek száma			
6	legalább 5000	1	—	2	—
8	2500-5000-ig	2	1	1	—
66	1000—2500-ig	7	8	33	5
765	100-1000-ig	62	47	576	211
25	1-100-ig	622	722	166	159
		176	92	92	495

E táblázatból mindenesetre kitűnik e terület lakosságának tót többsége. Figyelemreméltó azonban, hogy a 11 %-nyi magyarság 870 községből 694-ben fordul elő. Másrészt az 59.5 %-nyi tótsággal szemben a magyarság és a németiség együttevége 21 %-ot, a ruténekkal együtt több mint 36 %-ot képvisel.

BIV.

A ruténlakta területek.

A *BIII*, terület keleti határától és a B1 3 északi határától kiindulva egészen az oláh határig terjed ez a 11.927 négyszögkilométernyi terület, 435 községgel, 473.748 lakossal. Ezek közül: 49.044 magyar (10.3 %), 59.814 német (12.6 %), 3916 tót (0.8 %) és 343.607 rutén (72.5 %). Népsűrűség: 39.7¹⁸⁾.

**Kimutatás a BIV. terület községeiről,
a bennük lakó nemzetiségek száma szerint.**

Összlakosság alapján hány község tartozik a jobb oldalt meg- jelölt nagyság- csoportokba	A hat lélekszám szerinti nagyságcsoport, melynek alap- ján a kimutatás törté- nik	Hány községben éri el a baloldalt meg- jelölt határt a			
		magyarság	németség	tótság	ruténség
		lélekszáma			
9	legalább 5000	—	—	—	2
43	2500-5000-ig	3	—	—	17
117	1000—2500-ig	6	7	—	90
259	100—1000-ig	63	153	12	292
7	1—100-ig	318	242	115	31
—		45	33	308	3

Ez a táblázat szembetűnően domborítja ki a terület rutén többségű lakosságát. Mindamellett megállapítható, hogy a 435 község közül 403-ban van magyar lakosság, míg ezzel szemben csak 127-ben elenyésző tót kisebbség. (100-on felüli csak 12 községben.)

A B területek összesítése.

	Terület □ km.	Község	Összila- lakosság	Sűrűség	Magyar	%	Német	%	Tót	%	Rutén	%
BI	12242	852	948620	77·4	813413	85·7	51415	5·4	63661	6·7	9959	1·0
BII	3686	269	229063	62·7	42881	18·7	17858	7·8	163702	71·4	—	—
BIII	9792	870	476759	41·5	52319	11·0	47094	9·9	283763	59·5	73851	15·4
BIV	11927	435	473748	39·7	49044	10·3	59814	12·6	3916	0·8	343607	72·5
Össz.	37657	2426	2128190	56·5	957637	45·1	176181	8·3	515042	24·1	427417	20·1

Ez a táblázat azt mutatja, hogy cseh megszállás alatt levő országrészen a magyar nyelvterülethez csatolva a rutén területet és a felsőmagyarországi vegyeslakosságú területet a legszámosabb nemzetiség a magyar, mely a némettel együtt csaknem 54%-nyi abszolút többséget képvisel. A lakosság nem egészen Vi-e tót, %/»-e pedig rutén.

Ekként a BI/1. és a BII/1-6. területektől északra és a BIII, területtől nyugatra levő területek, közelebbről a Felföld nyugati

részei: Trencsén, Árva. Liptó, Turóc és Zólyom megyék egész területei, Pozsony, Nyitra, Bars, Hont, Nógrád és Gömör megyék északi részei azok a területek, amelyeket statisztikánkba nem foglaltunk bele. Ezek valóban tót-többségűek. A Buday László-féle kimutatás alapján, ahol a cseh megszállás alatt levő országrészek területe 63.004 □ kilométer, összlakossága 3,567.575, ebből 1,072.000 magyar (30%). 265.000 német (7.4%), I 703.000 tót (47.7%)) és 442.000 rutén (12.4%), közvetve a nyugati tót területekre a következő számokat kapjuk:

25,347 □ km., 1,439,385 lakossal, 114,363 magyar, 88,819 német, 1.187,958 tót.

Meg kell jegyeznünk, hogy a 114.363 főnyi magyarság itt is főként a városokban tömörült, míg a németség Nyitra, Turóc és Bars megyékben alkot jelentékenyebb nyelvszigeteket.

¹⁾ Az 582 község, ill. város a következő megyék járásaira esik: Pozsony vm.: Pozsonyi j. 2, Szenei j. 15, Somorjai j. 52, Dunaszerdahelyi j. 63, Galántai j. 27 és Pozsony t. h. v.; Nyitra vm.: Vágsellyei j.

II. Érsekújvári j. 6, Nyitraj j. 22, Nyitra és Érsekújvár r. t. városok; Komárom v m.: Udvardi j. 22. Csallóközi j. 24. és Komárom t. h. v.; Esztergom vm.: Párkányi j. 25; Győr v m.: Tószigetcsilizközi j. 7; Bars vm.: Verebélyi j. 23, Lévai j. 35, Aranyosmaróti j. 1 és Léva r. t. v.; Hont vm.: Szobi j. 5, Vámosmikolai j. 17, Báti j. 4, Ipolysági j. 22, Ipolynyéki j. 24; N ó g r á d v m.: Balassagyarmati j. 7, Füleki j. 15, Gácsi j. 1, Szécsényi j. 6, Losonci j. 15 és Losonc r. t. v.; G ö m ö r v m.: Rimaszécsi j. 50, Rimaszombati j. 4, Putnoki j. 6. Nagyrőcei j. 3, Rozsnyói j. 16. Tornaljai j. 44, Rozsnyó r. t. v. és Rimaszombat r. t. v.

²⁾ Ez utóbbi pontosan a következő magyar községeiken halad keresztül (az itt felsorolt községek tehát még hozzátartoznak a magyar nyelvterülethez): Pozsony megyében: Pozsonyi j.: Pozsony; Somorjai j.; Verkenye, Szúnyogéi, Pozsonypüspöki, Hideghét, Éberhárd, Újhelyjóká; Pozsonyi j.: Cseklész; Szenei j.: Magyarbél, Németbél, Szene, Pozsonyboldogfa, Rété, Magyargurab, Dunatorony, Zonc, Egyházfa, Nagyborsa, Dunajánosháza; Galántai j.: Nagyfödemes, Németdiószeg, Magyardiószeg, Kismácséd, Nagymácséd, Gány, Hódi, Nemesnebojsza, Vága, Nemeskajal; Nyitra v m.-be n: Szakolcai j.: Gázlós, Kiskovalló, Kisdíós. *Holics (t V»)*, Coborfalva, Letenöc, Sókút, Felsővados, Érsekújvár r. t. v.; Érsekújvári j.: Tardoskedd, Zsitvamártonfalva, Nemesdicske, Nyitra nagyrék; Nyitraj j.: Nemespann, Nagycétény, Berencs, Nyitra nagyfalva, Nyitra csehi, Kiscétény, Kalász, Babindát, *Alsóbodok (t 4 /»)*, Pográny, Nyitra gerencsér, Menyire, Béd, Lajos, Nyitraegerszeg, Vicsápapáti, *Alsóelefánt (t Ghymes, Kólón, Nyitra geszte, Család (t */»)*, Nagyhind. Nyitra r. t. v.; Komárom megyében: Udvardi j.: Kisbaromlak, Udvard, Csúz, Jászfalu, Kolta; Csallóközi j.: Szimö; Bars megyében: Aranyosmaróti j.: Barslédec:

Verebélyi j.: Fajkürt, Pózba, Barsbaracska, Barsbese, Zsitvaújfalu, Verebély, Tököl, Tajnasári, Mohi, Zsitvagyarmat; Lévai j.: Újbars, Kiskoszmály, Marosfalva, Kisfálna, Felsőszecse, Léva r. t. v.; Hon t megyében: Bati j.: Hontvarsány, Hontkispér, Dalmad, Bori; Ipolysági j.: Szántó, Hévmagyarád, Egeg, Gyügy, Mere, Palást; Ipolynyéki j.: Ipolyfödémés, Kelenye, Ipolynyék, Gyürki, Sivak, Szelény, Dacsókeszi, Csáb, Lukanénye; Nógrád megyében; Balassagyarmati j.: *Nagykürtös* (í V», l 150), Kiskürtös, *Kürtösújfalu* (t ²/s), Ebeck, Zsély, Óvár; Szécsényi j.: Galábocs, Csalán Bússá, Felsőzellő, Rárósmulyad; Losonci j.: Törincs, Vüké, Losonc-apatfalva, *Kdlno* (t ²/s), Pinc, Kétkeresztúr, Losonc r. t. v.; Gácsi j.: Gács, *Gácsfalva* (t -ho); Gömör és Kishont megyében: Rimaszombati j.: Osgyán, Rimatamásfalva, Rimaszombat r. t. v.; Rimaszécsi j.: Balogpádár, Felsőbalog, Gesztes; Tornajai j.: Felsőfalva, Kisvisnyó, Deresk, Lévárd, Sánkfalva, Mellété, Özőrény; Nagyrócei j.: Gice, Mikolcsány, Gömör-nánás; Rozsnyói j.: *Csetnek* (t *.o, l 50), Kúntapolca, Pelsőc, Berzétékőrös, Rozsnyórudna, Sajóháza, Csúcs, Rozsnyó, Krasznahorkaváralja.

³) Az a látszólagos ellentmondás, hogy amikor egy-egy nagyság kategóriába pl. 11 község tartozik a 2-ik oszlop szerint, mégis a 3-ik rovatban 11, a 4-ikben 1 és az 5-ikben is van még 1, onnan származik, hogy ez a három nemzetiség egy ugyanabban a városban vagy községben él, a három rovat számai tehát vízszintes irányban nem adhatók össze.

.) A 190 község, ül. város a következő megyék járásaira esik: Gömör vm.: Rozsnyói j. 4; Abauj-Torna vm.: Tona j. 15, Cserhát j. 18, Kassai j. 16, Füzéri j. 15, Kassa thjv. 1; Zemplén v m.; Gálszécsi j. 4, Sátoraljaújhelyi j. 28, Nagymihályi j. 6, Bodrogekői j. 29; Ung vm.: Ungvári j. 16.

⁶) Ez utóbbi pontosan a következő magyar községeken halad keresztül (az itt felsorolt községek tehát még hozzátartoznak a magyar nyelvterülethez); Gömör és Kishont vármegyében: Rozsnyói j.: Dernő, Kiskovácsvágás, Lucska, Banka; Abauj-Torna vármegyében: Tornai j.: Szinpetri, *Ájfalucska* (í */s l 0), Aj, Torna; Cserhát j.: Hatkóc, Semse, Saca, Polyi, Bárca, Kassa t. h. j. v., Zsebes, Enyicke, Beszter; Füzéri j. > Hernádszántó, Hernádszántó, Eszkaros, Füzér, Abaujrakos, Garbócbogdány, Alsócsáj, Felsőcsáj, Regeteruszka, Gyönke, *Osva* (t No), Magyarád, Kisszalánc, Nagyszalánc, Füzér, *Pusztafalu* (t V»); Zemplén megyében: Sátoraljaújhelyi j.: Kolbása, Biste, Vitány', *Mátyásháza* (í ³h l 100), Alsómihályi, Velejte; Gálszécsi j.: Kazsó, Isztáncs; Hordicsa; Töketeres, Óarany; Nagymihályi j.: Mészpest, Abara, Nagyrásika, Kistráska, Hegyi, Deregyő, *Butka* (t Nio); Ung megyében: Nagykaposi j.: Pályin, Nagyszeretva, Mokcsa, Kérész, Ungmagyaros, Kiskapos, Nagykapos, Veskő, Vajkóc, Bajánháza, Mátyóc, Palló, Bática; Ungvári j.: Botfalva, *Cigányos* (t V«), Ördarma, Ungvár r. t. v., Radvánc, Ungdaróc, Baranya, Unghosszvímező; Szerednye j.: Korláthelmecc.

¹) A Bl₃ terület 80 községe ill. városa a következő megyék járásaira esik: Ung vm.: Szerednye j. 1; Szabolcs vm.: Tiszai j. 3; Bereg vm.: Mezőkaszonyi j. 15, Munkácsi j. 3, Tiszahát j. 29, Beregszász r. t. v. 1; Ungvári vm.: Tiszáninneni j. 14, Tiszántúli j. 13, Munkács r. t.

v. 1. A terület határa a következő községeken halad keresztül: B e-reg megyében: Mezőkászonyi j.: Kisdobrony, Nagydobrony, Csongor, Barikaszó; Tiszaháti j.: Nagygut, Kisgut, Gát, Beregújfalva, Felsőremete; Munkácsi j.: Izsnyéte, Dercen, Fontos, Munkács r. t. v.; Ugocsa vm.-ben: Tiszáninneni j.: Salánk, Nagyszöllős, Mátyfalva, Verbóc; Tiszántúli j.: Ftiketardó, Szöllősgyula, Tamásváralja, Kisbábony, Túrterebes.

⁷⁾ A községek a következőképpen oszlanak meg járásokként az egyes megyékben. Pozsony megyében: Senci j. 2, Galántai j. 3, Nagyszombat j. 7.

⁸⁾ A BII₃. terület községei a következőképpen oszlanak meg járásokként az egyes megyékben: Nyitra megyében: Vágselyei j. 4, Érsekújvári j. 17, Nyitrai j. 23, Galgóci j. 3; Bars megyében: Verebélyi j. 10; Komárom megyében: Udvardi j. 2; A BII₅. terület határa a következő községeken halad keresztül: Nyitra vm.: Galgóci j.: Pusztakürt, Kisbáb, Nagybáb; Nyitrai j.: *Nyitraújlak (t */s)*, Üzbég, Csekej.

⁹⁾ A BII₄. 46 községének járásokkinti megoszlása az egyes megyékben: Nyitra megyében; Nyitrai j. 2; Bars megyében; Batai j. 5; A BII₄. terület határa a következő községeken halad keresztül; Bars vm.: Aranosmaróti j.: Alsőszelecsény, Hizér, Aranyosmarót, Zsitvakevér, Perlep. Feketekelecsány, *Csárad (t?/s)*, *Garamnémeti (t 1/2)*, Garamszentbenedek; Lévai j.: *Garamszöllős (t s/s)*, *Csejkő (/ 1/2)*, *Garamapáti (t ./s)*, Garamújfalva; Hont vm.: Káti j.: Horhi, Tegresboriő, Kálnaborfő.

¹⁰⁾ A BII₅. községeinek járásokkinti megoszlása az egyes megyékben. Hont megyében: Ipolynyéki j. 8; Nógrád vm.-ben: Gácsi j. 4; Balassagyarmati j. 10; Szécsényi j. 1; a BII₅. terület határa a következő községeken halad keresztül: Hont megye: Ipolynyéki j.: Csali, Apafalva, Felsőpalojta. Középpalojta; Nógrád vm.: Balassagyarmati j.: Kékkő, *Alsőszelecsény (t */s)*; Gácsi j.: Tótelecsény, Tótkisfalva, Alsóstregova, Kisliberce.

¹¹⁾ BII_a. községeinek járásokkinti megoszlása az egyes megyékben: Gömör vm.-ben: Nagyrőcei j. 13, Jolsva 1, Dobsina 1, Rozsnyói j. 29; a terület határa a következő községeken fut keresztül: Gömör és Kishont vm.-ben: Nagyrőcei j.: Kövi, Gömörirákos, Nandrás, Jolsva r. t. v., Lubény, Lehelfalva, Hízsnó; Rozsnyói j.: Szabados, Sajóréde, Dobsina r. t. v., Oláhpatak, Nyilas, Göcs, Kisviszverés, Henelőfalva.

¹²⁾ A BII₁. községeinek járásokkinti megoszlása az egyes megyékben: Szepes vm.-ben: Iglói j. 1, Gölnicbányai j. 17, Gölnicbánya r. t. v. 1, Szepesváraljai j. 2; Abauj-Torna vm.: Tornai j. 1, Cserháti j. 4, Kassai j. 12; Gömör vm.-ben: Rozsnyói j. 2. A terület határa a következő községeken halad keresztül. Szepes vm.: Gölnicbányai j.: Rakfalva, Óvfz, Svedlér, Felsőszalánk, Alsószalárik, *Kluknó (t 1/2, l 100)*, *Margitfalva (t 1/2, l 850)*, Jekelfalva, Nagysolymár. Kissolymár; Szepesváraljai j.: Korompa, Korinfalva; Abauj-Torna vm.: Kassai j.: Kassahámor, Kassabéka.

¹³⁾ A BII/8. községeinek megoszlása járásonkint a megyében: Abauj-Torna vm.-ben: Kassai j. 18, Füzéri j. 7; a terület határa a következő községeken halad keresztül; Abauj-Torna vm.: Kassai j.: Rozgony; Füzéri j.: Füzérmádaska.

¹⁴⁾ A BII/9. községeinek járásonkinti megoszlása az egyes megyékben: Abauj-Torna vm.-ben: Füzéri j. 4; Zemplén vm.-ben: Gál-szécsi j. 13. A terület határa a következő községeken halad keresztül: Abauj-Torna vm.: Kassai j.: Szaláncújváros; Zemplén v m.: Gál-szécsi j.: Szécskeresztúr, Nagyazar, Nagyruszka, Vécse.

¹⁵⁾ A Bili, terület 870 községe járásonkint a következőleg oszlik meg az egyes megyékben: Szépés vm.: Gölnichányai j.: 5, Iglói j. 13, Késmárki j. 24, Lőcsei j. 25, Ólubló j. 21, Szepesófalu j 33, Szepesszombati j. 7, Szepesváraljai j. 31, Igló r. t. v. 1, Késmárk r. t. v. 1, Leibitz r. t. v. 1; Lőcse r. t. v. 1, Poprád r. t. v. 1. Szepesbéla r. t. v. 1, Szepesolaszi r. t. v. 1, Szepesváralja r. t. v. 1; Sáros vm.: Bártfai j. 70, Eperjesi j. 56, Felsővízközi j. 60, Giráltyi j. 60, Héthársi j. 38; Kisszebeni j. 51, Lemezi j. 41, Bártfa r. t. v. 1, Eperjes r. t. v. 1, Kisszeben r. t. v. 1; Abauj-Torna vm.: Füzéri j. 9, Kassai j. 3; Zemplén vm.: Qálszécsi j. 19. Homonnai. j. 46. Mezőlaborci j 49; Nagymihályi j. 38, Szinnai j. 5, Sztropkói j. 44., Varannói j. 46. Ung vm.: Nagykaposi I. 8, Szobránci j. 42, Ungvári j. 15.

¹⁰⁾ E vonal mentében a következő községek találhatóak, melyek még a Bili, területhez tartoznak: Szépés vm.-ben: Iglói j.; Igló r. t. v.; Lőcsei j., Illésfalva. Csütörtökhegy, Mahálfalva, Szepesjánosfalva, Ábrahám-pikfalva. Farkasfalva, Késmárki j.: Izsákfalva, Szepesszombati j.: Strázsa, Poprád r. t. v., Szepesszombat, Mateóc, Nagyszalók, Késmárki j.: Javorina.

¹⁷⁾ E vonal mentében a következő községek találhatóak, melyek még a Bili, területhez tartoznak: Ung vm.: Ungvári j.: Alsódamonya, Felsődamonya, Ungpéteri, Unghuta, újra Ungpéteri, Koromlak; Szobránci j.: Dióska, Vájna, Tiba, Katlanos, Alsóbaskóc, Jeszenő, Jeszenőremete; Remetevasgyár; Zemplén vm.: Szinnai j.: Szinna; Homonnai j.: Agyidóc, Tótmád, Görbény; Szinnai j.: Papháza, Homonnarokító; Mezőlaborci i.: Világ.

¹⁸⁾ A 435 község, ill. város a következő megyék járásaira esik: Zemplén vm.: Szinnai j.: 44, Ung vm.: Nagybereznai j.: 31. Percsényi j. 20, Szerednyei j. 18, Szobránci j. 9. Ungvári j. 8, B e r e g vm.: Alsóverecke j. 32, Felvidéki j. 31, Latorcai j. 46. Munkácsi j. 33, Szolyvai j. 31. Ugocsa vm.: Tiszáninneni j. 15. Tiszántúli j. 14. Máramáros vm.: Dolhai j. 9. Huszti j. 17, Ökörmezői j. 26. Szigeti j. 7. Taracvizf j. 21, Técsői j. 13, Tiszavölgyi j. 10.

A

Az oláh megszállás alatt levő országrészek.

AI.

A nagy magyar nyelvterület oláh megszállás alatt levő részei.

Ez a terület a trianoni határ mentén húzódik Ugocsától a Marosig. Kiterjedése 5264 □ km. Három területre osztottuk: AI/i., AI/2., AI/s. és hozzácsatoltuk még Aló alatt a szatmári német nyelvszigeteket, A I₅ alatt pedig az aradmegyei német nyelvszigeteket.

AI/t.

Az Ugocsa—Nagyvárad közti rész.

Ez a 4002 □ km. kiterjedésű rész 30—50 kilométernyire nyúlik túl a trianoni határon. Magában foglalja Szatmárnémeti, Nagykároly és Nagyvárad magyar városokat.¹⁸⁾ ²⁰⁾ 168 községben 340.556 lakos él, kik közül 298.942 magyar (87.8%), 3118 német (0-9%), 36.576 oláh (10-7%). Népsűrűség 85. A csaknem 90%-nyi magyarság fölényes többségét jól szemlélteti:

**Kimutatás az AI/i terület községeiről,
a bennök lakó nemzetiségek száma szerint.**

Összlakosság alapján hányhoz-ség tartozik a jobb oldalt megjelölt nagyság-csoportokba	A hat lélekszám szerinti nagyságcsoporthoz, melynek alapján a kimutatás történik	Hány községben éri el a baloldalt megjelölt határt a		
		magyarság	németség	oláhság
		lélekszáma		
9	legalább 5000	7	—	—
12	2500—5000-ig	10	—	1
70	1000—2500-ig	60	1	6
75	100—1000-ig	82	2	53
2	1-100-ig	9	83	81
—		—	82	27

Ebből látható, hogy a 168 község közül egy sincs, amelyben ne volna magyar, 159-ben 100-nál több. 77-ben 1000-nél több a magyarság száma. Ezzel szemben 27 községben egyáltalán nincs, oláh és csak 7-ben van 1000-nél több.

A 168 község közül 149 magyar többségű és 19 oláh többségű.

AI/1.

A Cséffa—Kisjenő közti rész.

Ezen a szakaszon három ponton érinti a trianoni határ a magyar-oláh nyelvhatárt. A magyar nyelvterületnek a trianoni határon túl nyúló 611 részei \square km.-en $>$ 18 községet³¹⁾ ölelnek fel 43.153 lakossal. Ezek közül 35.473 magyar (82-2%) 357 német (0.8 %) és 6928 oláh (16 %). Népsűrűség 70.6. Erre a területre esik Nagyszalonta.³³⁾

Kimutatás az AI i terület községeiről,
a bennök lakó nemzetiségek száma szerint.

Összlakosság alapján hány község tartozik a jobb oldalt megjelölt nagyság-csoportokba	A hat lélekszám szerinti nagyságcsoporthoz, melynek alapján a kimutatás történik	Hány községben éri el a baloldalt megjelölt határt a		
		magyarság	németiség	oláhság
		lélekszáma		
1	legalább 5009	1	—	—
2	2500—5000-ig	1	—	—
11	1000—2500-ig	11	—	2
4	100—1000-ig	4	1	8
—	1—100-ig	1	12	8
—		—	5	—

A 18 község közül 13-ban 1000-en felüli a magyarság száma, míg az oláhság csak 2-ben éri el ezt a számot.

A területen 16 magyar-többségű és 2 oláh-többségű községet találunk.

AI/».

Az Arad környéki szakasz.

15, Arad és Magyarpécska környékén levő községet foglaltunk itt egybe, melynek területe 412 \square km., összlakossága 91.704. A magyarok száma 67.539 (73.6%), a németeké 5110 (5-6%), az oláhoké 14.820 (16.1%). Népsűrűség 220-1.³⁾ 2)

**Kimutatás az AI's terület községeiről,
a bennük lakó nemzetiségek száma szerint.**

Összlakosság alapján hány község tartozik a jobb oldalt megjelölt nagyságcsoportokba	A hat lélekszám szerinti nagyságcsoport, melynek alapján a kimutatás történik	Hány községben éri el a baloldalt megjelölt határt a		
		magyarság	németség	oláhság
		lélekszám a		
>	legalább 5000	2	—	1
2	25C0—5000-ig		1	1
8	1000-2500-ig	7	—	—
2	ICO-1000-ig	5	2	4
1	1—100-ig	1	10	9
—		—	2	—

Míg e 15 község közül tehát 9-ben szerepel a magyarság 1000-en felüli számmal, az oláhság ugyancsak 9-ben 100-on aluli elenyésző kisebbséget alkot.

A területen 14 magyar-többségű és 1 oláh-többségű községet találunk.

AI/«.

A szatmári német nyelvszigetek.

A terület a két, közvetlenül a magyar nyelvterülethez csatlakozó német nyelvszigetből, összesen 5 községből áll.²⁵⁾ 92 □ km.-en 4188 lakos él, kik közül 543 magyar (12-9%), 3051 német (72-8%) és 563 oláh 13.4%). Népsűrűség 45.5.

Összlakosság alapján hány község tartozik a jobb oldalt megjelölt nagyságcsoportokba	A hat lélekszám szerinti nagyságcsoport, melynek alapján a kimutatás történik	Hány községben éri el a baloldalt megjelölt határt a		
		magyarság	németség	oláhság
		lélekszáma		
—	legalább 5000	—	—	—
—	2500—5000-ig	—	—	—
1	1000-2500-ig	1	—	—
4	100—1000-ig	4	5	2
—	1-100-ig	1	—	3
—		—	—	—

Mind az 5 község német-többségű.

2*

**Kimutatás az AI á terület községeiről,
a bennük lakó nemzetiségek száma szerint.**

AI/6.

Az aradmegyei német nyelvterületek.

Ugyancsak 5 község 147 □ km.-en 16.452 lakossal, kik közül 1355 magyar (8,2%), 14.216 német (86,4%) és 750 oláh (4,5 %). Népsűrűség 111,9.²⁶)

Kimutatás az AI/s terület községeiről,
a bennük lakó nemzetiségek száma szerint.

össztlakosság alapján hány község tartozik a jobb oldalt megjelölt nagyságcsoportokba	A hat lélekszám szerinti nagyságcsoport, melynek alapján a kimutatás történik	Hány községben éri el a baloldalt megjelölt határt a		
		magyarság	németiség	o.áhság
		lélek szám a		
1	legalább 5000	—	—	—
2	2500—5000-ig	—	3	—
2	1000-2500 ig	—	1	—
—	100-1000-ig	3	1	2
—	1—100-ig	2	—	3
—		—	—	—

Valamennyi község német-többségű.

Az AI területek összesítése:

AI	Terület □ km.	Községek	Összes népesség	Magyarok	%	Németek	%	Oláhok	%	Sűrűség
AI/1	4002	168	340556	298942	87,8	3118	0,9	36576	10,7	85
AI/2	611	18	43153	35473	82,2	357	0,8	6928	16,0	70,6
AI/3	412	15	91704	67539	73,6	5110	5,6	14820	16,1	220,1
AI/4	92	5	4188	543	12,9	3051	72,8	563	13,4	45,5
AI/5	147	5	16452	1355	8,2	14216	86,4	750	4,5	111,9
AI/1-5	5264	211	496053	403852	81,4	25852	5,2	59637	12,0	94,2

Ebből a táblázatból megállapítható, hogy a szorosan a magyar nyelvterülethez csatlakozó német nyelvterületekkel együtt a magyarság számaránya még mindig 81,4%.

AII.

A kolozsvári magyar korridor.

Szatmár, Szilágy és Bihar megyékből kiindulva Kolozsváron keresztül a szász és székely területekig terjedez ahelyenkint elkeskenyedő szalagszerű területsáv. 10.295 □ km.-en 650 községben²⁷⁾ 693.678 lelket találunk itt, ezek közül 301.983 magyar (43.5%), 6510 német (0.9%) és 364.538 oláh (52.5%). Népsűrűség 67-3. Mint látható a természetszerűleg önkényesen körülhatárolt²⁸⁾ terület lakosságának többsége oláh. Ha szűkebbre fogtuk volna a terület határait, még mindig elég nagy kiterjedésű magyar többségű korridort jelölhetünk volna ki. Viszont teljes joggal kiterjeszthettük volna ennek a területnek a határait északon is, délen is, mert mindenütt még számos magyar nyelv-szigetet találunk. És ez az eljárás teljesen megengedhető lett volna, hiszen olyan területről van szó, amelynek magyar kisebbségi lakossága minden kétséget kizáróan régi, gyökeres népessége ennek a területnek, melyet csak a legutóbbi évszázadok folyamán szorított ki helyéből az észrevétlenül beszivárgó oláhság.²⁹⁾ A különböző kényszerítő okok miatt szűkebbre szabott területen még így is számos ősi magyar várost találunk: Szilágysomlyó, Zilah, Bánfihunyad, Kolozsvár, Dés, Szamosújvár, Torockó, Torda, Dicsőszentmárton.

Kimutatás az Ali. terület községeiről,
a bennök lakó nemzetiségek száma szerint.

Összlakosság alapján hány község tartozik a jobb oldalt megjelölt nagyság-csoportokba	A hat lélekszám szerinti nagyságcsoporthoz, melynek alapján a kimutatás történik	Hány községben éri el a baloldalt megjelölt határt a		
		magyarság	németiség	oláhság
		lélek szám a		
8	legalább 5000	6	—	1
18	2500—5000-ig	9	—	2
173	1000—2500-ig	42	1	68
451	100—1000-ig	272	11	491
—	1 —100-ig	292	271	84
		29	367	4

A városi lakosság magyar voltát ez a táblázat szembeszökően mutatja. 15 településben 2500-on felüli lélekszámúnál sze-

repel a magyarság, ezzel szemben az oláhság csak 3-ban. A magyarság egyáltalán 621 községben van jelen, sőt 329-ben 100-on felüli csoportokban.

650 község közül 173 magyar-többségű és 476 oláh-többségű.

AIII.

A Székelyföld.

Három területrészt foglaltunk össze ezen a címen, de hangsúlyozzuk azt, hogy az így körülhatárolt területek sem azonosak a tágabb értelemben vett Székelyföld fogalmával. Eljárásunkhoz híven ugyanis az AIII/i. a keleti magyar nyelvterületet jelenti, más szóval azoknak a községeknek zárt tömegét, melyekben a magyarság abszolút többségben van. Ha csak egyetlen szász, vagy oláh község választja el a környező magyar többségű falvakat ettől a zárt tömegtől, azokat már nyelv-szigeteknek kellett tekintenünk és ezért az AIII/i. zárt tömegébe nem foglaltuk bele. Az AIII/2. jelzéssel a Háromszék—Brassó vidéki magyar nyelv-szigeteket és a Marostorda megyei (Szász-régentől keletre levő) nyelv-szigeteket jelöltük meg. Ezzel szemben a kis- és nagyküüllői székely nyelv-szigetek részben az Ali., részben pedig a AV. jelzésű (szász) területekbe foglaltattak.

AIIIA.

A keleti magyar nyelvterület.

13.215 □ km.-en 448 községet³⁰⁾ foglaltunk itt egybe, a fent részletesebben leírt elhatárolás³¹⁾ módszere alapján. Ezen a területen 560.078 a lakosság száma, ebből 496.253 magyar (88.6%). 7250 német (1.3%) és 41.077 oláh (7.3%). Népsűrűség 42.4.

Külön rá kell mutatnom arra a körülményre, hogy a terület 13.000 □ km.-vel hatalmas nagyságú és mégis csaknem 90%-os magyarságával az elszakított területek legtisztább magyar vidéke.

**Kimutatás az AIII/i terület községeiről,
a bennök lakó nemzetiségek száma szerint.**

Összlakosság alapján hány község tartozik a jobb oldalt megjelölt nagyság-csoportokba	A hat lélekszám szerinti nagyságcsoport, melynek alapján a kimutatás történik	Hány községben éri el a baloldalt megjelölt határt a		
		magyarság	németiség	oláhság
		lélekszáma		
13	legalább 5000	9	—	—
31	2500 -5000 ig	27	1	—
123	1000—2500-ig	110	—	12
281	100-1000-ig	288	10	74
—	1 — 100-ig	14	177	181
—		—	260	181

A 448 község között tehát egy sincs, amelyben 100-on aluli volna a magyarság száma, ezzel szemben 181 községben nincs oláh egyáltalán, másik 181-ben 100-on aluli a számuk és mindössze 86 községben jelentkeznek 100-on felüli számmal.

A 448 község közül mindössze 20 oláh többségű. Bízvást mondhatjuk, hogy hihetetlen égbekiáltó számok ezek.

Elszász-Lotharingiával egyforma nagyságú, ennyire tiszta magyar terület jutott oláh uralom alá.

AIII/z.

A brassói és szászrégeni vegyes lakosságú területek.

E két vegyeslakosságú területcsoport 1306 □ km. kiterjedésű 26 községből áll, 90.434 lakossal, kik közül 36.635 magyar (40.7%), 14.150 német (15.7%) és 36.029 oláh (40-00%). Népsűrűség 69-2.¹²⁾

**Kimutatás az AIII/2 terület községeiről,
a bennök lakó nemzetiségek száma szerint**

Összlakosság alapján hány község tartozik a jobb oldalt megjelölt nagyság-csoportokba	' A hat lélekszám szerinti nagyságcsoport, melynek alapján a kimutatás történik	Hány községben éri el a baloldalt megjelölt határt a		
		magyarság	németiség	o.áhság
		lélekszáma		
3	legalább 5000	1	1	1
4	2500—5000-ig	1	—	2
15	1000-2500-ig	8	1	8
4	100-1000-ig	5	3	13
—	1—100-ig	11	18	2
—		—	3	—

Amint a százalékarány is mutatja, a magyarság és az oláhság egyforma arányban szerepel ezeken a területeken, de a magyar és szász elem együtt közel 60%-os abszolút többséget ér el.

AIV.

Temesvár környéke.

Ebbe a területbe foglaltuk egybe Torontál és Temes megyék oláh megszállás alatt levő északi részét, valamint néhány aradmegyei községet.³⁴⁾ Vegyes lakosságú terület, melyen egyetlen nemzetiségnek sincsen abszolút többsége, a németiség a relatív többség. A magyar és a német elem együttvéve túlnyomó abszolút többséget képvisel. Oláh a lakosságnak nem egészen */*-ed része. A terület nyugati határa a szerb-oláh határ, északon a Maros, illetőleg Nagylaktól Aradig a trianoni határ, a magyarpécskai Al/s. terület kivételével, keleten pedig az Aradtól Temesújfaluiig terjedő vonal.³⁴⁾ E területen van Temesvár 72.555 lakossal, kik közül 28.552 magyar, 31.644 német és 7566 oláh.

A terület 4713 □ km., 132 községgel és 374.884 lakossal, kik közül 63.843 magyar (17.0%), 167.517 német (44.2%) és 92.225 oláh (24-6%). Népsűrűség 79-5.

Kimutatás az AIV. terület községeiről,
a bennük lakó nemzetiségek száma szerint.

Összlakosság alapján hány község tartozik a jobb oldalt megjelölt nagyságcsoporthoz	A hat lélekszám szerinti nagyságcsoporthoz tartozó községek a kimutatás történetében	Hány községben éri e) a baloldalt megjelölt határt a		
		magyarság	németiség	oláhság
		lélekszáma		
11	legalább 5000	1	3	2
28	2500—5000-ig		10	6
65	1000—2500-ig	8	39	23
28	100-1000-ig	56	49	37
—	1-100-ig	66	30	63
—		i	1	1

AV.

A déli szász terület.

Két részből áll: az AV 1 a Szeben, Alsófehér, Nagy- és Kisküküllő-megyei szász terület, az AV/2 a' Brassó-megyei szász terület, összesen 6.030 □ km. 212 községgel ^{S5)} melyekben 313.775 ember él. Ezek közül 32.822 magyar (10.4 %), 139.283 német (44.3 %) és 123.364 oláh (39.3 %). Népsűrűség 51.2.³⁰ A területen tehát relatív többsége a szásznak van, a szász és magyar együtt pedig az abszolút többséget reprezentálja.

Kimutatás az AVA terület községeiről,
a bennük lakó nemzetiségek száma szerint.

Összlakosság alapján hány község tartozik a jobb oldalt megjelölt nagyságcsoportokba	A hat lélekszám szerinti nagyságcsoport, melynek alapján a kimutatás történik	Hány községben éri el a baloldalt megjelölt határt a		
		magyarság	németiség	oláhság
		lélekszáma		
5	legalább 5000	1	2	1
6	2500—5000-ig	2	1	2
83	1000- 2500-ig	1	25	18
100	100-1000-ig	36	115	156
—	1-100-ig	137	36	16
—		17	15	1

Kimutatás az AV/2 terület községeiről,
a bennük lakó nemzetiségek száma szerint.

összlakosság alapján hány község tartozik a jobb oldalt megjelölt nagyságcsoportokba	A hat lélekszám szerinti nagyságcsoport, melynek alapján a kimutatás történik	Hány községben éri el a baloldalt megjelölt határt a		
		magyarság	németiség	oláhság
		lélekszáma		
—	legalább 5000	—	—	—
5	2500—5000-ig	—	1	1
10	1000 -2500-ig	1	8	5
3	100—1000-ig	io	4	12
—	1—100-ig	7	5	—
—		—	—	—

Ebből látható, hogy a 212 község közül csak 17-ben nincs magyar, 51-ben pedig 100-on felüli a magyarság száma. A magyarság egyébként 6 nyelvszigetben többségben él, azonkívül 190 szétszórt kisebbségi csoportban.

AVIA.

Az északi szász terület.

1.725 □ km-en 83 községben¹⁷⁾ az összlakosság 79.807, ebből 8.002 magyar (10.0 %), 29.488 német (36.9 %) és 39.150 oláh (49.0 %). Népsűrűség 46.1. A területet Szászbongárdtól—Oláhne megyéig az Ali, Dedrától—Erdőszakálig az AIII/1 határolja.³⁸⁾ A számadatokból láthatjuk, hogy az oláhság még nem éri el az 50 % -ot, de a magyar és német elem együttvéve sem alkot abszolút többséget.

Kimutatás az AVI/i terület községeiről,
a bennük lakó nemzetiségek száma szerint.

összlakosság alapján hány köz- ség tartozik a jobb oldalt meg- jelölt nagyság- csoportokba	A hat lélekszám szerinti nagyságcsoport, melynek alap- ján a kimutatás történik	Hány községben éri el a baloldalt meg- jelölt határt a		
		magyarság	németség	oláhság
		lélekszáma		
1	legalább 5000	—	1	—
1	2500—5000-ig	1	—	1
17	1000—2500-ig		6	3
64	100—1000-ig	12	32	65
—	1—100-ig	63	38	14
—	.	7	6	—

A magyarság 76 csoportban szétszórva él ezen a területen, négy helyen azonban többségi nyelvszigetet alkot.

AVI/2.

Kolozs és Marostorda megyék határterülete.

Ez az 584 □ km-nyi 39 községet³⁹⁾ magában foglaló terület oláh többségű, bele van azonban ékelve a magyar és szász területek közé, tehát oláh nyelvsziget. Összlakossága 34.967, ebből 4.662 magyar (13.3 %), 208 német (0.5 %) és 29.211 oláh (83.5 %). Népsűrűség 59.8. Az Ali határának Fűzkúttól Mezőrűcsig, az AVI/1-nek Fűzkúttól Mezőszentandrásig és az AIH/i-nek Mezőszentandrásról Mezőrűcsig terjedő szakasza veszi körül.

Kimutatás az AVI₂ terület községeiről,
a bennök lakó nemzetiségek száma szerint.

összlakosság alapján hány köz- ség tartozik a jobb oldalt meg- jelölt nagyság- csoportokba	A hat lélek szám szerinti nagyságcsoport, melynek alap- ján a kimutatás törté- nik	Hány községben éri el a baloldalt me- jelölt határt a		
		magyarság	némettség	oláhság
		lélekszáma		
—	legalább 5000	—	—	—
—	2500—5000-ig	—	—	—
15	1000—2500-ig	—	—	9
24	100-1000 ig	15	—	30
—	1—100-ig	24	27	—
—		—	12	—

Valamennyi községben képviselve van a magyar elem.,
A magyar nyelvterület (AI), a kolozsvári korridor (All)
és a székely területek (Alii) együttesen:

AI, All és Alii együtt	Terü- let □ km.	Köz- ség	Össz- lakosság	Sűrűség	Magyar	o/o	Német	o/o	Oláh	%
		30080	1355	1840241	61T	1238722	67-2	53762	2-9	501281

Ebből a kimutatásból látható, hogy ha Erdélynek csupán
e 30.080 □ km. nagyságú területét csaknem 2 milliónyi lakos-
ságával egybefoglaljuk, 67.2 %-nyi magyar többséget kapunk,
amelyet a németiség 70.1 %-ra növel. Ezen az óriási területen
az oláhság mindössze 27.2 %-ot ér el.

Ha ellenben hozzávesszük ehhez még a temesvári, Szeben-
Brassó vidéki és beszercei szász illetőleg sváb területeket is:

A leírt magyar, szász és vegyes lakosságú területek
összesítő táblázata:

	Terü- let □ km.	Köz- ség	Össz- lakosság	Sűrűség	Magyar	o/o	Német	o/o	Oláh	o/o
AI	5264	211	496053	94-2	403852	81-4	25852	5-2	59637	12-0
AII	10295	650	693678	67-3	301982	43-5	6510	0-9	364538	52-5
AIII	14521	474	650510	44-7	532858	81-9	21400	0-3	77106	1-1
AIV	4713	132	374884	79-5	63843	17-0	167517	44-2	92225	24-6
AV	6030	212	313775	51-2	32822	10-4	139283	44-3	123364	39-3
AVI	2309	122	114774	49-7	12664	11-0	29696	25-9	68361	59-0
Összesen	43132	1815	2643674	65-5	1348051	50-8	390258	14-7	785241	29-8

Ebből a kimutatásból látható, hogy ezen a 43.132 □ km-nyi, több mint 2./a milliónyi lakosságot eltartó területen is abszolút többsége van a magyarságnak, a németsséggel együtt pedig 65-5°/o az arányszáma, míg az oláhság a 30°/o-ot sem éri el.

Nem óhajtottam ezzel a csoportosítással határrevízióra propozíciót tenni, csupán megmutatni akartam, hogy az általam körülhatárolt ethnogr. területek számadatait milyen egyszerűen és gyorsan lehet tetszésszerint csoportosítani különböző kombinációkban. Csak példaképpen említettem meg ezt az esetet, hogy ha a magyarlakta területekkel egyesítjük a szász területeket, hatalmas kiterjedésű magyartöbbségű területeket találunk Erdélyben. A magyarság *egymagában is*¹⁰⁾ az abszolút többséget és a városi lakosságod, mindenképpen a nép felső kulturrétegét képviseli.

¹¹⁾ Az A/1. terület 168 községe járasonként a következőleg oszlik meg az egyes megyékben: Ugocsa vm.-ben: Tiszántúli j. 11; Szatmár vm.-ben: Avasi j. 2, Csengeri j. 7, Erdödi j. 10, Nagykárolyi j. 19, Szatmárnémeti j. 25, Szinerváraljai j. 3, Szatmárnémeti t. h. j. v. 1, Nagykároly r. t. v. 1; Szilágy vm.-ben: Tasnádi j. 19; Bihar vm.-ben: Biharkeresztesi j. 4, Érmühályfalvi 12, Központi j. 11, Margittal j. 16, Szalárdi j. 13, Székelyhídi j. 13, Nagyvárad r. t. v. 1.

²⁰⁾ A határ pontosan a következő községeken halad keresztül: Ugocsa v m.: Tiszántúli j. Tamásváralja, Kisbábony, Túrterebes; Szatmár vm.: Szinerváraljai j. Józsefháza, Apa, Szinerváralja; Szatmárnémeti j.: Sárköz, Sárközújlak, Batiz, Egri, Berend, Kiskolcs, Nagykolcs, Szamoskrassó, Ombód, Szatmárpálfalva, Szatmárnémeti r. t. v.; Erdödi j.: Hirip, Erdőd, Géres, Krasznabéltek, Alóboldád, Dobra, Király daróc; Nagy károlyi j.: Nagymajtény, Gencs, Mezöterem, Mezöpetri, Iriny, Érdengeleg, Nagykároly r. t. v.; Szilágy vm.: Tasnádi j.: Ákos, Krasznamihályfalva, *Ujnémet* (t 'W, Érszakácsi, *Csög* (t 'b), Érszentkirály, Érmindszent, Szilágypér, Érkörös, Tasnádszántó, Tasnád, *Tasnddbalázsháza* (t 'W, Magyarcsahony, Péle, Krasznaháza, Érszöllös, Érkisszöllös, Szolnokháza; Bihar vm.: Margittal j.: Magyaréc, Margittá, Érábrány, Tóti, *Terje* (t 'h), Felsőderna, Bodonos. Micske, Poklostelek; Székelyhídi j.: Szentjobb; Szalárdi j.: Hegyközszentimre, Szalárd, *Berettyófnos* (t 's/s), Almásfegyvernek, Siter, Hegyközsztatár; Központi j.: Hegyközújlak, Hegyközszáldobágy, Fügyi, Fügyivásárhely, Nagyvárad r. t. v., Váradszentmárton, Váradszöllös; Biharkeresztesi j.: Biharszentjános; Központi j.: Biharpüspöki, Körös-torján; Biharkeresztesi j.: Berekbószörmény.

²¹⁾ Az A/2 terület községeinek száma megyénként, járasonként: Bihar vm.-ben: Cséffai j. 1, Nagyszalontai j. 9. A r a d vm.-ben: Kissenői 1. 8.

²²⁾ Az AI/2 terület határa a következő községeken megy keresztül: Bihar vm.: Cséfai j.: *„Geszt (t S)*; Nagyszalontai j.: Nagyszalonta. Árpád, Erdőgyarak, Tamáshida. Arad vm.: Kisjenői j.: Simonyifalva, Vadász, Bélzerend, Ágya, Kisjenő, Erdőhegy, Nagyszerend, Eeketegyarmat.

²³⁾ Az AI/3 terület községeinek száma megyénként, járásonként: Arad vm.-ben: Aradi j. 6, Magyarpécskai j. 5, Arad r. t. v. 1, Csanád v m.: Battonyai j. 3.

²⁴⁾ A határ pontosan a következő községeken halad keresztül: Csanád vm.: Battonyai j.: Kisiratos; Arad vm.: Aradi j.: Gyorok, Arad r. t. v., Fakert, Zimándújfalva, Zimándköz, Szentleányfalva, Kürtös; Csanád vm.: Battonyai j.: Tornya, *Battonya (t ¹lu)*; Magyarpécskai j.: Kispereg, Magyarpécska.

²⁵⁾ Ennek a területnek a községei a következők: Szatmár vm.: Erdői j.: Szinfalva, Alsóhomoród, Szakasz, Krasznasándorfalu, Nagyszokond.

²⁶⁾ E terület 5 községe: Arad vm.: Eleki j.: Szentmárton; Világosi j.: Újszentanna, Világos; Aradi i.: Újpanád, Mondorlak.

²⁷⁾ Az Ali. terület 650 községe vármegyénként és járásonként a következőképp oszlik meg: Alsó-Fehér vm.-ben: Balázsfalvi j. 2, Marosújvári j. 33, Nagyenyedi j. 21, Nagyenyed r. t. v. 1; Maros-Torda vm.-ben: Marosi alsó j. 4, Marosi felső j. 1; Szolnok-Doboka vm.-ben Bethleni j. 18, Dési j. 13, Kékesi j. 37, Szamosújvári j. 14, Dész r. t. v. 1, Szamosújvár r. t. v. 1, Beszterc e-N aszód vm.-ben: Naszodi j. 1, Kolozs vm.-ben: Bánffyhunyadi j. 32, Gyalui j. 16, Hídalmási j. 23, Kolozsvári j. 22, Mocsi j. 24, Nádasmenti j. 16, Nagysármási j. 14, Kolozs r. t. v. 1. Kolozsvár thjv. 1; Törd a-A r a n y o s vm.-ben Alsójárai j. 19, Marosludasi j. 29, Tordai j. 35, Torockói j. 5, Torda r. t. v. 1; Kisküküllő vm.-ben Dicsőszentmártoni j. 23, Hosszúaszói j. 9, Radnóti j. 22, Dicsőszentmárton r. t. v. 1; Szatmár vm.-ben: Erdői j. 2, Nagykárolyi j. 4; Szilágy vm.-ben: Krasznai j. 7, Szilágycsehi j. 6, Szilágyosmlyói j. 25, Tasnádi j. 22, Zilahi j. 45, Zsibói j. 18, Szilágyosmlyó r. t. v. 1, Zilah r. t. v. 1; Bihar vm.-ben: Élesdi j. 12, Központi j. 11, Margittal j. 30, Szalárdi j. 16.

) Az Ali. terület határa a következő községeken halad keresztül: Szatmár vm.: Erdői j.: Rákosterebes; Szilágy vm.: Szilágycsehi j.: Szilágy csehi, Bogdánd, Bükkörményes, Hadad, Lele; Zilahi j.: Szilágykirva, Magyarbaksa, Mocsolya, Meszesszentgyörgy, Szilágysszentkirály; Zsibói j. *Szilágyoslymos (t ¹/₈)*, Kucsó, Zsibó, Szamosörmező, Egregyborzava, Farkasmező, *Kettősmező (t ¹lu)*, Galponya, Almásrákos; Kolozs vm.: Hídalmási j.: Hídalmás, Magyarzsombor, Zutor, Almástamási, Lapupatak; Nádasmenti j.: Bogártelke, Türe. Magyargorbó, Magyaránadas, Méra, Szomordok; Kolozsvári j.: Diós, Szentmártonmacskás, Magyaracskás, Fejérd, *Alsószuk (t ¹/₂)*, Válaszút, Bonchida; Szolnok-Doboka vm.: Szamosújvári j.: Szék, Vizszilyás, Szamoshesdát, Kérő, Széplak, Néma, Dési j.: Désakna, Dész r. t. v., Alór. Kozárvár, Kismonostorszeg; Csicsó-mihályfalva, Boca, Retteg, Felőr; Bethleni j.: Omlásába, Várkudu, Bethlen, Szamoskócs, Szamosmagasmart, Virágosberek. Beszterc e-N aszód

vm.: Naszódi j.: Magyarnemegye. S z o l n o k-D o b o k a vm.: Bethleni j.: Virágosberek, Szamosmagaspart, Somkerék, Sajón d varhely, Magyarberéte, Apanagyfalu; Kékési j.: Bőd, Ketel, Kékesújfalú, Szentmáté, Aranyosmóric, Újös, Százzsombor, Búza; Kapor; Kolozs vm.: Nagysármási j.: Katona, Kiscég, Meződomb, Uzdiszentgyörgy; Maros-Tor da vm.: Marosi felső j.: Mezőpagocsa. Az Ali. déli Iratára. Bihar vm.: Központi j.: Körösgyéresd, Borostelkesd; Élésdi j.: Izsópallag, Kóalja, Cécke, Keszteg, Élesd, Solyomköpöste. Szilágy v m.: Szilágyosmlyói j.: Hármaspatak, Halmosd, Elyüs, Szilágyborzás, Szilágybabos; Krasznai j.: Kraszna, *Krasznahorvát (t ¹lt, l 350)*, Magyarkecel; Zilahi j.: Egrespatak, Gurzófalva, Szentpéterfalva, Felsőegregy, Vármező, Nagyrajtok; Kolozs vm.: Hidalmási j.: Cold, *Almásnyires (t ¹h)*, Kökényes; Bánffyhungyadi j.: Középföld, Bánffyhungyad, Malomszeg, Magyarókerék, Kalotaszentkirály, Bocs, Incel, Kiskalota, *Jósikát alva (t ^{*}/₅ l 300)*, Malomszeg (külterülete); Felsőgyerőmonostor, Magyargyerőmonostor, *Kalotabikal (külterülete l 300)*, Gyalui j.: Felsőszamos, Egerbegy, Gyalu, Hidegszamos; Torda-Aranyos vm.: Alsójárai j.: Kisfenes, Hasadát, Magyarléta, Havasasszonyfalva, *Járabánya (t [']/s, l 600)*, Alsójára; *Járaszurdok (t [']/a, l 300)*, Járamagura, Berkes; Torockói j.: Várfalva, Toroókö, Torookószentgyörgy; Felvinczi j.: Székelyhidás, Csákó. Alsófehér vm.: Nagyenyedi j.: Miriszló, Nagyenyed r. t. v., Felenyed, Középorbó, Alsóorbó, Marosbéd, Megyerék, Magyarsolymos; Balászfalvi j.: Buzásbocsárd; Kisküküllő vm.: Hosszúaszói j.: Magyarpéterfalva, Küküllőiklód, Pánád, Magyarbénye, Betlenszentmiklós, Alsókápolna, Boldogfalva; Dicsőszentmártoni j.: Küküllővár, Vele, Magyarsáros, Vámosgálfalva, Harangláb, Dányád, Csóvás, Bonyha, Küküllőszéplak; Radnóti j.: Vajdakuta, Nagytérmeim; Maros-Torda vm.: Marosi alsó j.: Nyárádfő, Malomfalva, Székelyospatak; T o r d a-A r a n y o s vm.: Marosludasi j.: Kerelősopatak, Mezőural; M a r o s-T o r d a v m.: Marosi alsó j.: Székelyuraly; Törd a-A r a n y o s vm.: Marosludasi j.: Mezőkapos, Mezőgerebenes.

²⁹⁾ Györffy István: Kolozs vármegye néprajzi térképe a Hunyadiak korában. Föld és Ember 1925. évi. 103. lap.

³⁰⁾ AIII/1 terület 448 községének száma járasonként és vármegyénként: Csik vm.-ben: Felesik! j. 20, Alesiki j. 16, Szépvízi j. 9, Gyergyótölgyesi j. 2, Gyergyószentmiklósi j. 10, Csíkszereda r. t. v. 1, Gyergyószentmiklós r. t. v. 1; Udvarhely v m.-ben: Homoródi j. 30, Parajdi j. 8, Szentkereszturi j. 42, Udvarhelyi j. 48, Székelyudvarhely r. t. v. 1; H á r o m s z é k vm.-ben: Kezdi j. 30, Miklósvásári j. 12, Orbai i. 17, Sepsi j. 35, Kézdivásárhely r. t. v. 1, Sepsiszentgyörgy r. t. v. 1; B r a s s ó v m .-ben: Alvidéki j. 1; Nagyküküllő vm.-ben: Erzsébetvárosi j. 7, Radnóti j. 2; Kolozs vm.-ben: Tekei j. 3; M a r o s-T o r d a vm.-ben: Marosi alsó j. 44, Régeni felső j. 6. Marosi felső i. 31, Nyárádszeredai j. 48, Régeni alsó j. 12, Szászrégen n.t. v. 1, Marosvásárhely r. t. v. 1.

³¹⁾ A terület határa pontosan a következő községeken halad keresztül: Csik vm.-ben: Felcsiki j.: Csikmadaras; Gyergyószentmiklósi j. r. Gyergyószentmiklós r. t. v. Gyergyótölgyesi j.: Gyergyótölgyes-Borszék; Gyergyószentmiklósi j.: Ditró, Gyergyóremete, Gyergyóalfalu; Udvar-

hely vm.: Parajdi j. Alsófaiva, Maros-Torda vm.: Nyárádszeredai j. Szováta, Régeni alsó j. *Felsőkökér* (*t-j, l 150*); Nyárádszeredai j.: Nyárádremete, Nyárádköszvényes, Jobbágy telke, Székelyhodos, ked, Iszló; Marosi felső j.: Székelykál. Régeni alsó j.: Kisillye, Marosiára, Magyarpéterlaka, Körtvélyfája, Abafája, *Radnótfája* (*t /i 11150*); Régeni felső j.: *Alsóidecsli*, *l 100*), Marosvécs, Holtmaros, Magyaró; Régeni alsó j.: Görgényüvegcsür; Régeni felső j.: *Disznaja* (*t^! 1000*), Marosfelfalu; Kolozs vm.; Tekei j.: Dedrászlak; Maros-Torda vm.: Régeni felső j.: Magyarrégen Régeni alsó j.: Szászrégen, Beresztelke. Kolozs vm.: Tekei j.; Kisfülpös, Tancs; Maros-Torda vm.: Régeni alsó j.: Vajdaszentivány, Unoka, Toldalag; Marosi felső j.: Róka, Mezőcsávás, Mezőfele; Szabod; Marosi alsó j.: Mezőkölpény; Marosi felső j.: Mezősámsond; Marosi alsó j.: Mezőmadaras, Mezőbánd, *Székelyuraly* (*t 3/«, l 2950*), Mezőbergenye, Csittszentiván, Maroskeresztur, Lőrincfalva, Lukafalva; Kisküllő vm.: Radnóti j.: Teremiújfalva, Kisteremi: Erzsébetvárosi j.: *Kjikküllősolymos* (*t^1/2l850*); Maros-Torda vm.: Marosi alsó j.: Székelyvaja; Kisküllő vm.: Erzsébetvárosi j.: Balasavásár, Egrestő, Nagykend, *Cikmdntor*, Pipe (*t 1/2*) Udvarhely vm.: Székelykeresztúri j.: Székelyvicke, Magyarzsákad, Magyarhidegkút, Nagysolymos, Kissolymos, Székelyszent-erzsébet, Ujszékely; Nagykü küllő vm.: Segesvári j.: Héjasfalva; Udvarhely vm.: Székelykeresztúri j.: Szederjes, Fialfalva, Székelykeresztur, Kisgalambfalva, Nagyalambfalva; Udvarhelyi j.: Székelymuzsna, Székelyderzs, Petek; Homoródi j.: Székelydália, Homoródjánosfalva, Székelyzombor; Nagyküüllő vm.; Kőhalmi j.: Alsórákos, *Kőhalom* (*t */s, l 0*), Olthévíz, Datk; Brassó vm.: Alvidéki j. Bükkös; Háromszék vm.: Msklósvári j.: Bölön, Hidvég; Sepsí j.: Árkos; Sepsí j. Sepsiszentgyörgy r. t. v., Sepsiszentkirály, Ilyefalva; Miklósvári j.: Erősd; Sepsí j.: Aldoboly, Kőkös, Uzon, Bikfalva, Szacsva, Nagyborosnyó, Feldoboly; Orbai j.: Zágón.

³²⁾ A Brassó környéki terület a következő községekből áll: Brassó vm.: Hétfalusi j.. Purkelec, Tatrang, Hosszúfalva, Csernádalu, Türkös, Bácsfalva, Brassó r. t. v.; Háromszék vm.: Sepsí j.: _ Magyarbodza. Kisborosnyó, Bikfalva (*t . l 1000*), Dobollo, Márkosikeresztvár, Bodola. A Szászrégentől keletre levő területhez tartoznak: Maros-Torda vm.: Régeni felső j.: Idecspatak, Felsőidecs. Alsóidecs; Régeni alsó j.: Görgényoroszfalu, Radnótfája, Petele, Alsóvölkény, Görgényiszentimre, Kásva.

³³⁾ E terület 132 községe a következő megyék járásaira ill. városaira esik: Temes vm.: Központi j.: 19, Lippai j. 12. Ujaradi j. 17, Vingai j. 19, Temesvár thjv. 1; Torontál vm.: Csenei j. 13, Módosí j.: 3, Nagylkikindai j. 2, Nagyszentmiklósi j. 12, Párdányi j. 9, Perjámosi j. 11, Zombolyai j. 6, Törökkanizsai j. 1; Arad vm.: Aradi j. 1, Magyarpécskai j. 4; *Csatiad* vm.; Nagylaki j. 2.

«) Az AIV. terület keleti határa a szerb-oláh határtól kiindulva egészen a Marosig a következő községeken megy keresztül: T o r o n t á l v m.: Módosí j.: Csávós, Torontálkereszt. Párdányi j.: Fény, Ivánd, Szerbszentmárton, Ujpécs; Temes vm.: Központi j.: *Parác* (*t /s, l 250*), Temesság, Gyüreg, Magyarmedves, Mosnica, Győröd; Temesgyarmat, Vingai

j.: Felsőbencsek, Alsóbencsek; Lippai j.: Németremete, Saroltavár, Kiskerekás, Rigosfürdő, Bükkhegy, Lippakeszi, Temesújfalú. Az északi határrész községei: Temes vm.: Lippai j. Temeshidegkút községtől; Toron tál vm.: Nagyszentmiklósi j.: Hódegyháza községig terjed. A szerb-oláh határ községei: Toron tál vm.: Nagyszentmiklósi j.: Valkány községtől húzódik délre egészen Torontál vm.: Párdányi járásának Káptalanfalva községéig.

³⁵⁾ A 212 község a következőképpen oszlik meg járásonként az egyes megyékben: Nagy kük üllő vm.-ben: Kőhalmi járás 20, Medgyesi j. 26, Nagysinki j. 15, Segesvári j. 24, Szentágotai j. 24, *Mcdgyes* r. t. v. 1, *Segesvár* r. t. v. 1; Kisküküllő vm.-ben: Dicsőszentmártoni j. 6, Erzsébetvárosi j. 30, Udvarhely vm.-ben: Homoródi j. 1, Székelykeresztúri j. 4, Udvarhelyi j. 1; Fogaras v m.-b e n: Fogarasi j. 1, Sárkány! j. 1, *Fogaras* r. t. v. 1; Szeben vm.-ben: Nagydísznód! j. 5, Nagyszébeni j. 15, Szelistyei j. 1, Szerdahelyi j. 5, Üjegyházi j. 12, *Nagyszében* r. t. v. 1; Háromszék v m.-b e n: Miklósvári j. 2; Brassó v m.-b e n: Alvidéki j. 8, Felvidéki j. 7.

³⁶⁾ Északról az AV_t területet az Ali. és az AIII_t határolja; nyugatról Vételtől az országhatárig »következő községek: K i s k ü j k ü l l ő v m.-b e n; Vele (*t 1/2*), Bázna, Nagyekemező, Kisekemező; Nagyküküllő v m.-b e n: Asszonyfalva, Kisselyik, Nagyselyk; Szeben vm.-ben: Rusz, Szelindek, Nagycsűr, Kiscsűr, Szerdahely, Szászorbó, Doboska, Nagypápid, Pomlós, Felek, Kereszténysziget, Kistorony, Nagyszében r. t. v., Kisdísznód, (Nagytalmács külterülete), (Vésztény külterülete), Délről az országhatártól (Nagytalmács külterülete), Nagydísznód, Sellenberg, Nagytalmács, Fenyőfalva, Oltszakadát., Glimboka, Holemány, Márpod, Kürpöd; Nagyküküllő vm.-ben: Mártonhegy, Brulya, Gerdály, Nagysink, Kissink, Kálbor, Fogaras r. t. v.; Nagyküküllő vm.-ben: Sona. Fogaras vm.-ben: Sárkány; Nagyküküllő vm.-ben: Halmágy, Felsőtyúkos, Királyhalm, Ugra.

Az AV₂ területet ászakra az AIII_j, keletről az AIII₂, délen az országhatár, nyugaton pedig az országhatártól a következő községek határolják: Fogaras vm.-ben: Simon, Szokodol, Ujtóhán, Ótóhán, Almásmező, Holbák, Ujsinka, Ósinka, Persány, Vledény, Szúnyogszék, Felsőkomána. Alsókomána; Nagyküküllő vm.-ben: Olthévíz.

³⁷⁾ Az AV_t terület községei a következőképpen oszlanak meg járásonként az egyes megyékben: B e s z t e r c e - N a s z ó d v m. Besenyői j. 33, Jádi j. 20, Naszód j. 6, Beszterce r. t. v. 1.; Kolozs vm.: Tekei j. 9; Szolnok Doboka vm.: Bethleni j. 10, Kékesi j. 2.; Maros T o r d a vm.; Régeni felső j. 2.

³⁸⁾ E területet a következő községek határolják: Beszterce Naszód vm.-ben: Oláhneমেয়ে, Szamospart, Esztrádám, Jádi j., Nagydemeter, Pinták, Jád, Aszubeszterce, Kusma, Kisdemeter, Felsőbuda, Sajó-felsősebes, Geledény, Monorialva; Marostorda vm.: Erdőszakái, Lővén Kolozs vm.: Batos, Dedrád, Tekenyfalva, Ludvég, Teke, Kolozs-ua gyida. Beszterce Naszód vm.: Dikse, Szászbongárd.

³⁹⁾ Az AVI₂ terület községei a következőképpen oszlanak meg járásonként és az egyes megyénként: Kolozs vm.: Nagysármási j. 2, Mezőörményesi j. 14, Tekei j. 11.; Marostor da vm.-ben; Marosi felsőjárás 9, Régeni alsójárás 3.

⁴⁰⁾ Q. *Lunger*, Literarisches Zentralblatt 1928. 362. számában közölt kritikájában a térről dicséretileg nyilatkozik, a statisztikai kimutatásról ellenben a következő furcsaságokat mondja: „Dass die Deutschen auch mit den Rumänen die Mehrheit bilden könnten, ist ebensowenig berücksichtigt wie die Tatsache; dass sowohl die Siebenbürger Sachen als auch die Banater Schwaben seinerzeit die rumänische Herrschaft der ungarischen vorgezogen haben“.

C.

A jugoszláv megszállás alatt levő országrészek.

Ismét nem valamennyi elrabolt területet tárgyaljuk itt, csupán azt az általunk a továbbiakban részletesen leírandó módon körülhatárolt területet, mely csekély kivétellel az anyaországtól elszakított részeket öleli fel. Horvát-Szlavonországokat figyelmen kívül hagytuk.

Meg kell azonban jegyezni, hogy — ha Horvát-Szlavonországtól eltekintünk — a jugoszlávok által elszakított területek nemzetiségi statisztikája a végösszegben is kedvező reánk nézve s ebben különbözik az északi és keleti országrészek adataitól. Buday László könyvében olvassuk,⁴¹⁾ hogy az anyaországtól elszakított terület *21.031 □ km, 1,519.000 lakossal, kik közül 460.000 (30.2 %) magyar, 307.000 német (20.2 %) és 470.000 délszláv (30.9 %)*. E területen tehát *egyetlen nemzetiségnek sincsen abszolút többsége, a „délszláv“* — bár a heterogén népelemeknek egybefoglalása egyáltalán nem indokolt — számaránya egyenlő a magyarságéval, *mely utóbbi a németekkel együtt azonban az abszolút többséget képviseli.*

CI.

Torontál északi része.

Torontál vármegye északi, magyar-német többségű részét értjük ezen. A terület határa északon a trianoni határvonal, nyugaton a Duna, keleten az oláh határ, délen pedig egy a Tiszatoroktól nagyjában északkelet felé húzott vonal.⁴²⁾ 3.768 □ km-en 75 községet találunk itt, Nagyikinda és Nagybecskerek városokkal. 252.415 lakossal. Ezek közül 77.442 magyar (30.8 %). 55.485 német (22.0 %). 102.975 szerb (40.8 %) és 9.746 oláh (3.8 %). A népsűrűség 66.9.

**Kimutatás a CI terület községeiről,
a bennük lakó nemzetiségek száma szerint.**

Összlakosság alapján hány köz- ség tartozik a jobb oldalt meg- jelölt nagyság- csoportokba	A hat lélekszám szerinti nagyságcsoport, mely- nek alapján a kimutatás történik	Hány községben éri el a baloldalt megjelölt határt a			
		magyarság	németség	szerbség	oláhság
		lélekszáma			
8	legalább 5000	3	2	7	—
27	2500—5000-ig	5	1	6	2
28	1000—2:00-ig	13	18	15	1
12	100-1000-ig	33	24	5	5
—	1—100-ig	21	29	35	52
—		—	1	7	15

Valamennyi községben van magyar és a magyarság a németiséggel együtt 53 %-os többséget alkot. Érdekes jelenség, hogy a 75 község közül, bár csekély számban, 60-ban van oláh.

CII.

Két dunamenti és a Cili, területhez csatolt község (Bez-dán és Bácskertes), valamint a Tisza torkolata vidékének kivételével⁴³⁾ Bács-Bodrog vármegye egész elszakított része ide-tartozik, Szabadka, Zenta, Zombor és Újvidék városokkal. Az így körülhatárolt terület nagysága 7.640 □ km, 94 községgel,⁴⁴⁾ melyekben 634.714 lakos él. Ezek közül 278.503 magyar (44.0 %), 153.360 német (24.2 %), 105.074 szerb (16.6 %), 9.215 sokác (1.4 %), 43.369 bunyevác (6.8 %). 26.319 tót (4.1 %), 8.460 rutén (1.3 %) és 343 oláh (0.5 %). Népsűrűség 168.4.

**Kimutatás a CII terület községeiről,
a bennük lakó nemzetiségek száma szerint.**

összlakosság alapján hány köz- ség tartozik a jobb oldalt meg- jelölt nagyság- csoportokba	A hat lélekszám szerinti nagyságcsoport, mely- nek alapján a kimutatás történik	Hány községben éri el a baloldalt megjelölt határt a					
		magyar	német	horvát	szerb	sokác	bunyevác
		lakosság lélekszáma					
38	legalább 5000	16	5	—	5	—	3
42	2500—5000-ig	10	18	—	8	—	2
11	1000-2500-ig	11	22	—	18	4	1
3	100-1000-ig	35	26	1	14	7	1
—	1—100-ig	22	23	54	49	2	3
—		—	—	39	—	81	84

Mindenekelőtt szembeötlő jelenség, hogy számos nemzetiségből adódik az igen kevert lakosság, mégis a magyarság a németiséggel együtt csaknem 70 %-os többséget alkot, ezzel szemben valamennyi délszláv együtt sem tesz ki 25 %-ot.

1000-en felüli számmal a magyarság 37, a németiség 45, a szerb pedig 31 községben van jelen.

A megye északi részében a magyarság abszolút többségben van, minthogy a nagy magyar nyelvterület messze délre benyúl.

cm.

A baranyai háromszög.

A magyar nyelvterületnek két a Dunán átnyúló bácsme gyei községétől (Bezdan és Bácskeresztes) eltekintve e terület határa mindenütt a trianoni határ, a Duna és a Dráva. Az 1228 □ km-nyi területen 36 községet⁴⁾ találunk 52.272 lakossal. Ezek közül 20.405 magyar (39.2 %). 14.773 német (28.2 %), 6.396 szerb (12.2%). 1.896 horvát (3.6 %) és 8.059 sokác (15.2 %). Népsűrűség 42.5.

Kimutatás a Cili terület községeiről, a bennök lakó nemzetiségek száma szerint.

Összlakosság alapján hány község tartozik a jobb oldalt megjelölt nagyságcsoportokba	A hat lélekszám szerinti nagyságcsoport, melynek alapján a kimutatás történik	Hány községben éri el a baloldalt megjelölt határt a				
		magyar	német	horvát	szerb	sokác
		lakosság lélekszáma				
—	legalább 5003	—	—	—	—	—
4	2500—5000-ig	—	—	—	—	—
23	1000—2500-ig	10	5	—	2	4
9	100—1000-ig	18	18	3	7	5
	1-100-ig	7	12	21	23	3
—		1	1	12	4	24

A magyar és német elem együtt tehát csaknem 70 %-os többséget alkot, míg a „délszláv“ együttesen sem több 30 %-nál. Az abszolút többség a magyarságé. Míg a magyar 28, a német pedig 23 községben van 100-on fölül tömegben, a szerb és a sokác mindössze 9—9-ben.

CIV.

A Muraköz.

CV.

A Vend-vidék.

Bár a magyar elem csekély kisebbségben van ezeken a területeken, a muraközi horvát (szlovén) és a vend nép közismert magyar érzelmére való tekintettel ezeket a területeket is felvettük kimutatásainkba. A területek elhatárolását nem kell külön leírunk; önként adódik: a trianoni határ a Dráva, Mura és a régi országhatár.

A Muraköz 109 és a Vend-vidék 168 községéről a részletes adatokat a fejezet végén levő a C területekről adott összeítő táblázatban találjuk meg. A nemzetiségeknek a községekben való megoszlásáról a táblázatos kimutatást itt adjuk:

Kimutatás a CIV terület községeiről,
a bennök lakó nemzetiségek száma szerint.

Összlakosság alapján hány község tartozik a jobb oldalt megjelölt nagyság-csoportokba	A hat lélekszám szerinti nagyságcsoport, melynek alapján a kimutatás történik	Hány községben éri el a baloldalt megjelölt határt a			
		magyar	német	horvát	vend
		lakosság lélekszámú			
	legalább 5000	—	—	—	—
6	2500—5000-ig	—	—	5	—
18	1000-2500-ig	1	—	19	—
82	100- 1000-ig	14	1	77	—
2	1-100-ig	84	39	8	38
—		10	69	—	71

Kimutatás a CV terület községeiről,
a bennök lakó nemzetiségek száma szerint.

öslakosság alapján hány község tartozik a jobb oldalt megjelölt nagyság-csoportokba	A hat lélekszám szerinti nagyságcsoport, melynek alapján a kimutatás történik	Hány községben éri el a baloldalt megjelölt határt a			
		magyar	német	horvát	vend
		lakosság lélekszámú			
—	legalább 5000	—	—	—	—
2	2500—5000-ig	—	—	—	—
14	1000-2500-ig	5	—	—	7
150	100-1000-ig	32	6	—	134
2	1—100-ig	107	87	25	20
—		24	75	143	7

Összesítő táblázat a C területekről:

	Terület □ km.	Össz- lakosság	Magyar % 한민족	Német % 독일인	Szerb % 세르비아인	Horvát % 크로아티아인	Sokác % 슬로바키아인	Buny- vác % 부친	Vend % 헝가리인	%					
CI.	3768	252415	66.9	55485	22.0	102975	40.8	—	—	—					
CII.	7640	634714	168.4	153360	24.2	105074	16.6	—	—	—					
CIII.	1228	52272	42.5	20405	39.2	6396	12.2	1896	3.6	—					
CIV.	794	93837	118.1	8254	8.7	—	—	—	—	74					
CV.	927	89506	96.5	20342	22.3	—	—	153	—	—					
CI—V-ig összesen	14357	1122746	77.9	404946	36.7	214445	19.4	2049	—	17274	1.5	43403	3.8	66981	5.3

	Terület □ km.	Össz- lakosság	한민족	독일인	세르비아인	크로아티아인	슬로바키아인	부친	헝가리인	%
CI.	3768	252415	66.9	9746	3.8	—	—	—	—	—
CII.	7640	634714	168.4	343	0.5	26319	4.1	8460	1.3	—
CIII.	1228	52272	42.5	—	—	—	—	—	—	—
CIV.	794	93837	118.1	—	—	—	—	—	—	—
CV.	927	89506	96.5	—	—	—	—	—	—	—
CI—V-ig összesen	14357	1122746	77.9	10069	0.9	26319	2.3	8460	0.7	—

⁴¹⁾ Buday László: Magyarország küzdelmes évei c. munkája 6. és 18. lapján.

⁴²⁾ A CL területet a következő községek határolják körül: Torontál vm.-ben: Rezsőháza, Nagyerzsébetlak, Lukácsfalva, *Nagybecskerek r. t. v.*, Zsigmondfalva, Katalinfalva, Ernőháza, Szárca, Torontálszécsény, Módos, Keleten a szerb-oláh határ, északon ettől, a trianoni határ a Tiszáig. Nyugaton a Tisza egészen Törökbecséig, innen Újvidékig pedig a következő községek: Bács Bodrog vm.: Csurog, Nádálja, Boldogasszonyfalva, Kishegyes, *Újvidék t. h. j. v.* A déli határt Újvidéktől, Rezsőházáig (Torontál vm.) a Duna határolja.

A Cl. terület 75 községe a következőképpen oszlik meg járásonként az egyes megyékben: Torontál vm.: Csenei j. 2, Módosi j. 5, Nagybecskereki j. 20, Nagykilindai j. 10, Párdányi j. 2, Törökbecsei j. 8, Törökkanizsai j. 14, Zsombolyai j. 12, *Nagybecskerek r. t. v. I.*, Nagyikinda r. t. v. 1.

⁴³⁾ Bács Bodrog vm.: Zsablyai j. Boldogasszonyfalva, Nádálja, Sajkásgyöngye, Zsablya. Titeli j. Alsókabol, Dunagárdony, Felsőkabol, Káty, Mozsor, Sajkáslak, Sajkásszentiván, Tiszakálmánfalva, Tittel; Tündéres.

⁴⁴⁾ A CII. terület 94 községének járásonkinti megoszlása az egyes megyékben. Bács-Bodrog vm.: *Topolyai j.* 8, Zentai j. 3, Apatini j. 9, Bajai j. 3, Hódsági j. 13, Kulai j. 9, Óbecsei j. 5, Palánkai j. 14, Újvidéki j. 14, Zombori j. 11, Magyarkanizsa r. t. v. 1, Zenta r. t. v. 1, Szabadka t. h. j. v. 1, Újvidék L h. j. v. 1, Zombor t. h. j. v. 1.

⁴⁵⁾ Cili, terület 36 községe a következőképpen oszlik meg járásonként az egyes megyékben: Baranya vm.: Baranyai j. 26, Mohácsi j. 6, Siklósi j. 4.

Valamennyi számadat az 1910. évi népszámlálás alapján.

Megjegyzés: A községekről készült táblázatokban a kövérszedésű számokkal jelezzük, hogy melyik nemzetiség szerepel az illető nagyságkategóriában legtöbb községgel.

A jegyzetekben felsorolt községnevek közül a dült-betűsek olyan községeket jelentenek, melyeknek csak egy része tartozik a tárgyalt területhez. Zárójelben „t” területet, „l” lakosságot jelent.